

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37)

Ju2017/04129/KRIM

Sammanfattning

Konkurrensverket anser att välfärdsbrottslighet och andra former av felaktiga bidrag och subventioner till företag snedvrider konkurrensen och kan hindra seriösa företag att bedriva verksamheter till rimliga villkor. Det är därför mycket angeläget att fusk och överutnyttjande av olika stöd och subventioner motverkas och beivras.

Konkurrensverket vill erinra om att upphandlande myndigheter kan utesluta leverantörer som gjort sig skyldig till något allvarligt fel i yrkesutövningen som gör att leverantörens redbarhet kan ifrågasättas. I vissa fall bör detta innebära att myndigheter kommer att kunna utesluta företag från att delta i en offentlig upphandling om man kan visa att företaget eller dess företrädare har gjort sig skyldig till bidragsbrott och brottet har begåtts inom ramen för yrkesutövningen. Detta skulle vara en mycket kännbar och avskräckande sanktion som skulle avhålla många företag från sådan brottslighet.

Konkurrensverket vill också erinra att det register över företags verkliga ägare som håller på att byggas upp av Bolagsverket bör öka möjligheterna att identifiera företag som ägs av personer som dömts för bidragsbrott. Konkurrensverket anser att regelverk och rutiner bör tas fram som gör det möjligt för upphandlande myndigheter identifiera företag som ägs eller leds av personer som dömts för bidragsbrott så att de, om det bedöms lämpligt, kan uteslutas från upphandlingar.

Felaktiga stöd till företag snedvrider konkurrensen på flera marknader

Utredningen refererar till flera undersökningar och rapporter som visar att det sker ett systematiskt utnyttjande av bland annat olika arbetsgivarstöd, och att brottsligheten ofta rör sig mellan olika myndigheter och olika former av stöd.

Konkurrensverket kan konstatera att flera av de exempel på fusk och överutnyttjanden som tas upp i utredningen handlar om företag som är verksamma i upphandlade verksamheter. De företag som erhåller felaktiga stöd och subventioner får en orättmätig fördel som snedvrider konkurrensen och minskar möjligheterna för andra företag att bedriva seriösa verksamheter på rimliga villkor. Från konkurrenssynpunkt är det därför mycket angeläget att fusk och överutnyttjande av olika stöd och subventioner motverkas och beivras.

En risk att bli utesluten från offentliga upphandlingar skulle kunna vara ett effektivt sätt att avhålla företag från bidragsbrott

Konkurrensverket instämmer i utredningens bedömning att en väl avvägd och ändamålsenlig kontroll hos myndigheterna är det mest ändamålsenliga verktyget för att motverka avsiktliga felaktiga utbetalningar. Konkurrensverket vill dock peka på en möjlighet att minska incitamenten för företag att medverka i bidragsbrottslighet. Upphandlande myndigheter kan redan idag utesluta leverantörer från att delta i en upphandling om de kan visa att leverantören gjort sig skyldig till något allvarligt fel i yrkesutövningen som gör att leverantörens redbarhet kan ifrågasättas.¹ Enligt Konkurrensverkets bedömning innebär detta att upphandlande myndigheter, efter en proportionalitetsbedömning, kommer att kunna utesluta företag om man kan visa att företaget eller dess företrädare har gjort sig skyldig till bidragsbrott och brottet har begåtts inom ramen för yrkesutövningen.

I praktiken har det ofta varit svårt att få fram uppgifter om vem som äger ett privat företag, vilket gjort det svårt att utnyttja denna möjlighet. Enligt det s.k. fjärde penningtvättsdirektivet ska dock uppgifter om företagens s.k. *verkliga huvudmän*, dvs. den eller de personer som ytterst äger eller kontrollerar exempelvis ett företag eller en förening, finnas tillgängliga i ett centralt register som myndigheter och verksamhetsutövare i princip ska ha obegränsad tillgång till.² Bolagsverket håller under år 2017 på att bygga upp ett sådant register med uppgifter om verkliga huvudmän för svenska företag.³

Konkurrensverket anser att det vore önskvärt att det skapas rutiner som innebär att upphandlande myndigheter enkelt kan identifiera vilka anbudslämnande företag som ägs eller leds av personer som dömts för bidragsbrott, så att myndigheten kan göra en bedömning i varje enskilt fall om företagen bör uteslutas vid upphandlingen.

Konkurrensverket anser därför att regeringen på lämpligt sätt bör låta utreda hur upphandlande myndigheter på ett ändamålsenligt och korrekt sätt kan ta del av information som kan användas för att identifiera företag som ägs eller leds av personer som dömts för bidragsbrott.

---

¹ LOU 13 kap 3 § 3

² SOU 2016:8 sid 27

³ <http://bolagsverket.se/om/oss/fler/verklig-huvudman>

Om personer som döms för bidragsbrott i praktiken hindras från att äga eller leda företag som deltar i offentliga upphandlingar skulle detta enligt Konkurrensverkets bedömning vara ett effektivt sätt att avskräcka många företag och företagsledare från att medverka i bidragsbrottslighet.

Detta yttrande har beslutats av tf. generaldirektören. Föredragande har varit biträdande avdelningschefen Stefan Jönsson

Karin Lunning

Stefan Jönsson